

Божидар Глушчевић, Титоград

КАКВА ЈЕ ЈУГОСЛАВИЈА МОГУЋА

Дугогодишње оспоравање Југославије као државне заједнице Јужних Словена и припадника других народа сада већ поприма завршни степен дефинисања метода и поступака око рушења основа јединства и разједињавања цјелине, тако да се поставља рационално питање: Каква је Југославија могућа?

У приступу и поступцима носилаца идеје разједињавања у пракси се испољавају двије суштинске грешке и недоследности. Прво се пренебрегава судбинска одређеност Југославије као заједнице Јужних Словена, која се конституисала након дуготрајног заступања и протежирања идеје југословенства и признавања тога субјекта на међународном нивоу. Друго, сасвим се занемарује историјско вријеме у којем Југославија постоји као субјекат међународних политичких, економских, културних и других односа; затим као носилац обавеза и одговорности у мноштву међусусједских уговора, чланства у међународним организацијама, чак као оснивача покрета и протагониста идеја, ставова и иницијатива у највишим регионалним тијелима Европе, Организације Уједињених нација и њених органа.

Насупрот поменутом, сада се чују гласне поруке носилаца регионалног субјективитета, који је признат интерним законодавством Југославије, како желе да остваре суверенитет и на међународном нивоу, иако никада у својој прошлости нијесу стекли нити један од историјских и формално-правних предуслова, изузев стечених права субјективитета и суверенитета у границама југословенске државе. Занемаривање поменуте чињенице доводи у сумњу оцјену стања нашег колективног духа и историјски стечене свијести, тим више што остајемо равнодушни на упозорења међународних економских и политичких организација, а исто тако и субјеката државности који нас упозоравају, сасвим јасно, недвосмислено и упорно да они једино признају и могу при-

знавати Југославију као међународног субјекта економског и политичког живота. Према томе ми морамо трагати за рјешењима у окриљу реалних могућности, опредјељујућих околности и историјских детерминанти. Комшије нам је бог дао, нијесмо их ми бирали. Исто тако, наша државна заједница јесте историјска датост и као таква детерминише наш економски, друштвени и културни простор, свакако јединствен са становишта међународних односа, а регионализован у складу са нашом прошлошћу и савременим друштвено-економским и политичким односима.

Чини се неопходним да се разјасни парадокс упорног настојања регионалних субјеката власти и политике да се са страшћу баве проблемима политичко-правног устројства и/или рушења Југославије, а да занемарују суштинска питања друштвено-економског развоја заснованог на економском просперитету и софистицираној технологији, на социјалном напретку и хуманизацији услова живота и рада за све грађане без обзира на националну, вјерску и политичку припадност, што јесте обиљежје савременост и демократске еманципације сваке од држава, које могу послужити као примјер за угледање. Уствари, замјена теза у свакодневном јавном животу, па издвајање само једног назива као круцијалног питања заједничке судбине, на примјер, дискусија о федерацији и конфедерацији, јесте најбољи доказ немоћи носилаца политичке власти и стеченог мандата у изборима, да се докажу у доменима свеопште интернационализације тржишта, међународне конкуренције система и држава као субјеката међународне заједнице у којој ће заузимати позицију зависно од интерне динамике стабилности и екстерне конкурентности.

Без сумње, Југославија ће постојати и у догледној будућности као битан чинилац политичке заједнице земаља Европе, као значајнији елеменат економске структуре, па и као носилац прегнућа у проналажењу нових облика хуманизације општељудске стварности, јер су неисцрпне могућности наших народа, што смо доказали издржљивошћу у недаћама које су нас сналазиле у дуговременој и скорашњој историји, засебног и заједничког живота.

Будућност Југославије треба процјењивати, сагледавати и тумачити као процес нужног и неминовног у призми већ насталих процеса у међународним односима макро регионалних заједница Европе, Далеког Истока, Африке, Сјеверне и Јужне Америке, чиме се потиरे вијек и интерес микро регионалних јединица и неживљене националистичке преокупације, политички сепаратизам и деструктивни регионализам.

У Југославији су отпочели извјесни процеси прилагођавања неминовној будућности, али отпори према промјенама су постали агресивни до пријетњи употребе оружја и других облика присиле, чега смо били свјedoци у прошлости. Најгоре у томе јесу отворене пријетње економским и политичким партикулари-

змом, уз већ насталу праксу предузимања мјера и активности парцелизације економског простора и постављања баријера у токовима роба, комуникација међу субјектима привреде и у систему информисања. Већ је урађено много тога што спречава слободно кретање људи, пласман роба, пренос енергије и информација. Данашњи поглавници, челници и врховници теже да формирају националне привреде и на томе засновану регионалну политичку власт, у потпуности имитирајући корпоративну државу национал-социјалисте Бенита Мусолинија. Штавише, они га опонашају у лексички и позама, у начину размишљања и у односу према економској и политичкој организацији државе.

Наша садашња економска стварност веома је оптерећена последицама дуговремене политичке филозофије и идеолошких опредјељења због чега се испољава мноштво диспропорција у материјалној основи и противрјечности у друштвено-економској сфери живота. Томе треба додати снажан утицај економске кризе током прошле деценије, која је подстицана деструкцијом тзв. организованих политичких снага које су настојале да обезбиједи остваривање сопственог интереса на терет економије. Једино се успјело завођење извјесног реда током прошле године посредством релативно круте кредитно-монетарне политике и праксе. Прихватање политичко-економског концепта монетаризма Милтона Фридмана може се сматрати условно добрим и корисним, али не и довољним. Савремена држава мора да настоји да у економском домену постигне унутрашњу конзистентност система и динамичку стабилност процеса, а спољњу конкурентност на интерационализованом тржишту капитала, идеја и система. За тако нешто било би неопходно да се обезбиједи све што је предвиђено као јединствено за земљу у цјелини, чак и у Уставу СФРЈ из 1974, гдје су наведене економске функције савезне државе.

Но, прије него што се изложе претпоставке за унутрашњу динамичку стабилност привреде треба упозорити на неопходност обезбјеђивања јединства политичког и друштвеног простора Југославије као савезне државе, попут постојећих у Европи и у свијету, у којој ће свака од националних држава остваривати суверенитет у доменима сопствене надлежности, а посредством савезне државе и у међународним политичким односима, у јединственом одбрамбеном систему територијалног интегритета Југославије, што подразумева и прихватање јединства монетарног, кредитног и фискалног система, те других неопходних елемената који чине услове привређивања и функционисања система могућим и ефикасним. Поступајући у духу савремених процеса у Европи и шире, модерно организована држава, а то треба да буде и Југославија, такође на економском плану мора да обезбиједи у јединственом економском простору проходност научних сазнања, техничког прогреса и технолошких иновација, без чега нема социјалног напретка, националног суверенитета, нити слободе човјека.

